

ANGELO DORNY

dahlia

Ode aan de koningin
van de pluktuin

Sterck & De Vreese

COLOFON

© 2024 Angelo Dorny | uitgeverij Sterck & De Vreese

Omslagontwerp en boekverzorging Revista

Fotografie Angelo Dorny

Eva Krebbers (Tumbleweed and Fireflies)
coverfoto + pagina 8, 12, 15, 19, 23, 30, 34, 38, 43, 51, 52, 59,
65, 69, 72, 116, 186

ISBN 978 94 6471 189 9

NUR 420 | 426

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Uitgeverij Sterck & De Vreese, postbus 234, 8400 AE Gorredijk, Nederland – info@sterckendevreese.nl.

Sterck & De Vreese is een imprint van
20 Leafdesdichten en in liet fan wanhoop bv

www.sterckendevreese.nl

www.angelo.be

Voorwoord	9	Ziekten en belagers	53
VAN LELIJKE KNOL TOT WAANZINNIGE BLOEM	11	Virussen	55
GESCHIEDENIS	11	Kroon- of rozetgal	55
 		Meeldauw	56
Dahlia's kweken	13	Bladluizen	56
VOORKWEKEN VERSUS DIRECT PLANTEN	14	Oorwormen	57
Voorkweken of voortrekken	14	Slakken	58
Direct planten	14	Vier tips	58
STEKKEN	16		
VOORKWEKEN, HOE DOE JE DAT?	17	Plukken, schikken & drogen	61
Waar zet je ze?	17	DE EERSTE BLOEMEN	62
Hoe vaak geef je water in een pot?	18	Wanneer is het ideale moment	62
Na de ijsheiligen	18	om te plukken?	62
DE IDEALE STANDPLAATS	21	Durf te knippen	62
AFHARDEN	21	Uitgebloeide bloemen wegnemen	64
KNOLLEN PLANTEN IN DE TUIN	21	Ontknoppen voor grotere bloemen en	
DAHLIA'S TOPPEN	22	langere stelen	67
EEN VOEDZAME BODEM	22	Haal het beste uit je dahlia's in een vaas	67
MULCH AANBRENGEN TUSSEN JE PLANTEN	25	DAHLIA'S DIE VERANDEREN VAN KLEUR	71
Welke mulch is geschikt?	25	DAHLIA'S DROGEN	73
ONDERSTEUN JE PLANTEN	26	Niet allemaal geschikt	73
Creatief met snoeihout	26	Hoe droog je ze?	73
HOE ZIT DAT MET WATER GEVEN?	29	SCHIKKEN MET DAHLIA'S	74
 		AANGENAME KENNISMAKING	77
Dahlia's in potten	31	HERFSTVREUGDE	79
Hoe groot moet de pot zijn?	32	GEORGANISEERDE CHAOS	81
Hoe vul je de pot?	32	LIEFDE VOOR VAASJES	83
Water geven	35	DINNERPLATE-FEESTJE	85
Extra bemesten	35	HET PERFECTE HUWELIJK	87
 		FIFTY SHADES OF PINK	89
Dahlia's zaaien	39	POT VOL PASTEL	91
Hoe doe je aan kruisbestuiving?	40		
Open bloemen	42		
Hoe zaai je?	42		
Een eigen potje	45		
En verder	45		
Open versus gesloten hart	46		
Mijn favorieten	46		
Zaden verzamelen	49		
Rijp of niet?	50		

Over rooien en bewaren 93

Rooien versus laten zitten	94
Knollen rooien: de voorbereiding	97
Rooien doe je zo	98
Verzamelen in bakken of kisten	98
Schoonmaken of niet?	101
Wortels wegnippen	101
Droog laten worden	101
Nu splitsen of wachten tot het voorjaar?	102
Kartonnen dozen en krantenpapier	102
Controle is key	105
Problemen & oplossingen	105
De knol	106
SPLITSEN DOE JE ZO	109
Wat heb je nodig?	109

Soorten dahlia's 111

Enkelbloemige dahlia	112
halskraagdahlia	112
Ster-of orchideedahlia	112
Anemoondahlia	112
Pioendahlia	112
Pompondahlia	112
Baldahlia	112
Decoratieve dahlia	115
Cactusdahlia	115
Fimbriata-dahlia	115
Waterlelie-dahlia	115

WAAROM ZIJN ER GEEN BLAUWE DAHLIA'S? 115

50 dahlia's om te proberen 117

Peaches 'n Cream	119
Jowey Hubert	120
Ice Tea	123
Sarah Raven	124
Copper Boy	127
Waltzing Mathilda	128
Sweet Suzanne	128
Frost Nip	131
Linda's Baby	132
Preference	132
Tyrell	135
Molly Raven	136

Cornel Bronze	139
Totally Tangerine	140
Caitlin's Joy	142
Megan Dean	142
Vassio Meggos	143
Wizard of Oz	143
Schipper's Bronze	144
Burlesca	147
Fenna Baaij	148
Salmon Runner	151
Café au Lait	151
Penhill Watermelon	152
Great Hercules	155
Crème de Cassis	155
Chimacum Davi	156
Fancy Pants	159
Mango Madness	160
Small World	163
Labyrinth	163
Pink Magic	164
Maya	167
Verrone's Obsidian	168
Orange Fubuki	168
Café au Lait Royal	171
Fashion Monger	172
Hollyhill Calico	172
Jowey Winnie	175
Sylvia	175
Seniors Hope	176
Belle of Barmera	176
Platinum Blonde	179
Sandra	179
Wine Eyed Jill	180
Myrtle's Folly	180
Milena Fleur	181
Chat Noir	181
Islander	183
Daisy Duke	184

Dankwoord 187

Register 188

Voorwoord

Koningin van de pluktuin

Dahlia's en ik, we go way back. Al zolang ik mij kan herinneren, heb ik ze in de tuin en ik zou niet meer zonder kunnen. Ik moet eerlijk bekennen dat ik ze eerst niet zo aantrekkelijk vond. Mijn opa had ze rondom de moestuin staan en ze waren zo fel dat ze bij wijze van spreken licht gaven in het donker. Vreselijk, vond ik. Tot ik de immense variatie leerde kennen en overstag ging. Ik heb werkelijk nog nooit een plukbloem gezien met dergelijke levenskracht. Ze bloeit en bloeit, tot de eerste nachtvorst haar met de zogenaamde 'kiss of death' komt stoppen. Ik pluk emmers vol, de hele zomer en tegenwoordig nog een flink stuk in het najaar. De enorme veelkleurigheid is oogverblindend, om nog maar te zwijgen van de variatie in vorm. Haar grootste troef is dat ze niet alleen geschikt is om op vaas te houden, maar sommige soorten ook bijen en hommels – zelfs vlinders – erg blij maken. Dahlia's zijn ontegensprekelijk de koninginnen van de pluktuin. Ze zijn populairder dan ooit en dat is helemaal terecht. En het leukste is: iedereen kan ze planten. Ook als je geen tuin hebt. Er zijn tal van dahlia's die het uitstekend doen in een pot of kuip en ook daar de pannen van het dak bloeien.

In dit boek heb ik mijn ultieme tips verzameld. Ik heb het over de bloem die de wereld heeft veroverd en in groten getale onze huiskamer is binnengeslopen. Van het planten van de knol tot het winnen van zaden en alles wat je moet weten om te plukken. Ik deel ook enkele van mijn favoriete variëteiten en maak je wegwijs in het rooi- en bewaarproces. Dahlia's kweken kan nu echt niet meer misgaan.

Ik wens je heel veel leesplezier en succes met wat komt. Laat je verbazen en verliefd worden. Geloof mij, dat duurt niet lang.

Liefs,

Angelo

📷 @angelo_dorny

Van lelijke knol tot waanzinnige bloem

Ik vergelijk dahlia's altijd een beetje met Disney-prinsessen: het wordt pas echt interessant wanneer de goede fee zich ermee gaat bemoeien. Je koopt een paar, laat ons eerlijk zijn, spuuglelijke knollen om na veel liefde en geduld de meest wonderbaarlijke bloemen te zien te krijgen. Waanzin, hoe uit zo'n aftandse knol de mooiste bloemen tevoorschijn komen. Elk voorjaar vang ik een glimp van mijn toekomst op, zo denk ik. Wanneer de zwaartekracht het uiteindelijk zal begeven en het daar beneden allemaal wat meer gaat hangen. *You know I'm right.*

Geschiedenis

Dahlia's zijn afkomstig uit Mexico. Een soortgelijke plant werd voor het eerst beschreven in 1615. Dat is inmiddels meer dan 400 jaar geleden. Ene Francisco Hernandez, schrijver van planten- en dierenboeken, noemde de plant cocoxochitl en acocotli, een naam die door de Azteken aan de plant werd gegeven. Ik kan niet zeggen dat ik niet blij ben dat het uiteindelijk iets anders is geworden. Stel je de tongtwister voor. Uiteindelijk werd de plant pas in 1791 voor het eerst als dahlia beschreven. De bloem werd vernoemd naar de Zweed Anders Dahl, een kruidkundige en leerling van Carolus Linnaeus. Ik kan heel veel zeggen over de verdere geschiedenis van de plant, maar wat ik belangrijker vind om te vermelden is dat de knollen vroeger werden gegeten. Ze werden daar als aardappelvervanger geteeld. Men heeft zelfs

geprobeerd de knollen als veevoeder te telen. Dat resulteerde overigens in een ontgoocheling, want de dieren bleken het spul niet te lusten. Over smaak valt immers niet te discussiëren. Het is pas wanneer men de planten uiteindelijk in de grond liet zitten, dat men de bloemen zag verschijnen en dus ook de decoratieve meerwaarde begon in te zien.

EETBAAR MAAR OOK LEKKER?

De knollen zijn dus eetbaar. Maar zijn ze ook lekker? Ik deed de test. Rauw vind ik de smaak maar niks. Erg geparfumeerd en weinig verrassend. Warm daarentegen, in de oven, begrijp ik wel waarom het iets zou kunnen zijn. Raapachtig met een bijzondere textuur. Niet mis, maar ook geen voltreffer. Ik denk niet dat ze de culinaire wereld zullen veroveren. Anders hadden ze dat natuurlijk al lang gedaan. Doe mij maar een lekker krieltje uit de pan en laat die knollen maar waar ze horen: in de tuin.

Dahlia's kweken

Dahlia's kweken is niet moeilijk, als je weet waar te beginnen. Iedereen kan het, met wat begeleiding en aanmoediging. In dit hoofdstuk lees je alles over het voorkweken van de knollen, over de ideale standplaats tot het uitplanten in de tuin. Ik heb het over stekken nemen en ga dieper in op het mulchen van de bodem. Niet te geloven dat een lelijke knol zo'n prachtige bloemen produceert.

Als je dahlia's in de tuin wilt, dan start je doorgaans met het aanschaffen van knollen. Je selecteert jouw favoriete kleuren en bloemvormen en je shopt erop los. Ik vind het altijd bijzonder hoe de meeste plannen starten met de belofte van een zomer en herfst lang plukken. Mooi toch? Je kunt vanaf januari en februari dahlia's bestellen. Doe dat ook, als ik je mag adviseren. De populaire soorten met de mooiste kleuren vliegen altijd de deur uit. Als je ze echt wilt, dan is snel zijn nu eenmaal de boodschap. Meestal worden de knollen dan tegen maart en eind april geleverd. Zo hoef je ze zelf niet lang te bewaren en kun je vrijwel meteen planten.

Voorkweken versus direct planten

Dahlia's planten kan op twee manieren. Je kweekt ze voor in potten vanaf maart, of je plant ze direct in de grond vanaf eind april. Voor elk van deze methodes is wat te zeggen. Ik overloop ze allebei zodat je voor jezelf kunt beslissen wat bij je past.

VOORKWEKEN OF VOORTREKKEN

Het principe van voorkweken of voortrekken is simpel. Je plant je knollen in grote potten, om ze daarna – wanneer ze groot genoeg zijn en de kans op nachtvorst is geweken – in de tuin te planten. De enige reden waarom ik bij deze methode zweer,

is om slakken te slim af te zijn. Slakken houden namelijk van de sappige, groene blaadjes die dahlia's produceren wanneer ze beginnen te groeien. Door ze in potten voor te kweken, bescherm je ze als het ware tot ze groot genoeg zijn om zelf hun mannetje te staan. Slakken laten al gauw de iets grotere planten met rust. Dahlia's blij, wij blij. Het nadeel van voorkweken is dat het een hele klus is om alles opgepot te krijgen. En daar houdt het niet op, want je moet de planten blijven verzorgen tot mei – wanneer de ijsheiligen voorbij zijn. Als er nachtvorst wordt voorspeld, is het heen en weer zeulen met potten. Dahlia's die voortrokken worden, zullen iets vroeger bloeien, maar dat is haast verwaarloosbaar. Laat dat niet de motivatie zijn om het te doen, want dan kom je van een koude kermis terug.

DIRECT PLANTEN

Als je niet van veel gedoe houdt, dan is direct planten misschien wel het makkelijkst. Vanaf eind april en begin mei – afhankelijk van de nachttemperaturen en de weersvoorspellingen – plant je alle knollen in de tuin. Gat maken, knol erin en klaar. Het duurt ongeveer anderhalve week tot twee weken voor de eerste scheuten verschijnen, de perfecte timing om de ijsheiligen te omzeilen. Houd er wel rekening mee dat je bij deze methode veel meer slakkenvraat hebt en het gevecht moet aangaan om je dahlia's niet kaalgevreten te zien.

Stekken

Wist je dat je dahlia's ook kunt vermeerderen door ze te stekken? Dat wil zeggen gratis planten om uit te delen of je verzameling groter te maken. Stekken doe je door dahlia's voor te kweken in potten, de opkomende scheuten af te snijden met een scherp mesje en ze vervolgens in aparte potjes met zaai- en stekgrond te stoppen. Een stek is idealiter 5 tot 10 centimeter groot. Een exacte wetenschap is het niet, het is vooral belangrijk om de stekken met een zogenaamde hiel van de knol te snijden. Je gaat dan met een scherp mesje onder de grond tot tegen de knol afsnijden. Dat betekent dat er in de praktijk een stukje van de knol aan de stek vastzit. Het is namelijk op die plek dat de stek wortels zal vormen. Haal de

onderste blaadjes weg en halveer de iets grotere die bovenaan groeien. Hoe minder bladoppervlak er is, hoe minder snel de stek kan uitdrogen door verdamping. Elke stek krijgt hier een P9-potje (potdiameter 9 centimeter). Stekken doe ik altijd in zaai- en stekgrond, dat is een neutrale en luchtige groeiomgeving waarin snel en makkelijk wortels worden gevormd. Vul je potjes met aarde en maak in het midden een gat met een (bamboe)stokje of balpen. Stop de stek tot aan de eerste blaadjes in de grond. Druk lichtjes aan en geef flink water. Om te voorkomen dat de stek uitdroogt, is het belangrijk om er een kapje overheen te doen. Dat kan in een bakje met deksel eroverheen, of door middel van herbruikbare plastic zakjes. Ik gebruik wel eens diepvrieszakjes, die je nadien kunt schoonmaken en opnieuw gebruiken. Je creëert een

microklimaat waarin de luchtvochtigheid altijd optimaal is. Zet de stekken vervolgens op een warme plek. Dat kan in de kas op zogenaamde warmtematen, of in de woonkamer of keuken op een plek waar de zon af en toe bij kan. Houd rekening met ongeveer drie weken voor je de eerste wortels aan de onderkant van het potje ziet verschijnen. Laat de stek ook vooral zitten. Probeer er niet aan te prutsen om te kijken of er al verandering is. Geduld is een mooie deugd.

Voorkweken, hoe doe je dat?

Ik kweek mijn dahlia's voor in grote potten. Terracotta is prima, maar ook plastic exemplaren die je kunt hergebruiken zijn zeer geschikt. Ik raad aan om potten met een inhoud van minimaal 3 liter te gebruiken. Om ze te vullen kies ik voor turfrijke potgrond. Je vult de pot dan met een laagje potgrond, waarna je de knol erin schikt om er vervolgens weer potgrond overheen te doen. Tik een paar keer tegen de pot om de lucht eruit te halen, zo komt er overal genoeg potgrond te zitten. Zorg dat je de knol niet te diep in de grond stopt. Het kan handig zijn om de ingedroogde steel van het vorige seizoen als maatstaf te gebruiken. Knol net onder de grond, steel erboven. Druk de potgrond lichtjes aan en geef een eerste keer

voldoende water. Ik heb een soort van regel voor mezelf bedacht. Eén keer flink water geven bij het planten, daarna niet meer tot de eerste scheuten verschijnen. Tenzij het natuurlijk erg warm blijkt te zijn, want dan droogt alles net iets sneller uit. Hoe meer water je geeft na het planten, hoe groter de kans op rot en – niet onbelangrijk – rouwvliegjes door een te natte groeiomgeving.

WAAR ZET JE ZE?

Ik heb een kas, dus meestal gaan ze daarnaartoe. Tenzij het te koud is, dan durf ik ze binnenshuis te zetten tot ze scheuten maken. Tot groot jolijt van mijn man, die dan met lede ogen aanschouwt hoe onze woonkamer een heuse plantencrèche wordt. Het is vooral belangrijk om te weten dat dahlia's vorstgevoelig zijn. Een graad onder nul en je planten worden bruin. Het is dus erg belangrijk om ze te allen tijde te beschermen. Ze kunnen best wel een graad of drie hebben, maar onder nul trekken ze niet. Heb je geen kas, dan kan een koude bak uitkomst bieden. Heb je ook dat niet, dan raad ik aan om je knollen direct in de tuin te planten vanaf eind april en begin mei. Het heeft geen zin om ze binnen te laten staan, want daar is het vaak te warm en is er te weinig licht voorhanden. Dat resulteert bijna altijd in fragiele plantjes die omvallen en zwak zijn.

HOE VAAK GEEF JE WATER IN EEN POT?

Als je knollen eenmaal scheuten vormen, dan hebben ze meestal al wortels gevormd. Omdat ze dan volledig afhankelijk zijn van ons, zeer enthousiaste tuiniers, is het vaak zoeken naar het geven van de juiste hoeveelheid water. Want hoe vaak geef je je planten water? Ik probeer water geven te beperken tot het minimum. Je hoeft je planten niet te laten afzien, maar wachten tot de grond droog aanvoelt, is aangewezen. De kans is anders vrij groot dat je met schimmels en rot krijgt af te rekenen. Hoe vaak je water geeft, is ook erg afhankelijk van waar je planten staan. Groeien ze in een kas, dan zullen ze bij mooi weer sneller water nodig hebben dan exemplaren die iets meer schaduw hebben. Gebruik je vingers om te voelen en je gezond verstand om ze niet te verdrinken. Logisch toch?

NA DE IJSHEILIGEN

Je weet inmiddels dat dahlia's zeer vorstgevoelig zijn. Ze worden genadeloos bruin na een graadje vorst. Probeer je planten dus pas na de ijsheiligen buiten een plekje te geven. Dat is ongeveer midden mei. Zijn de weersvoorspellingen gunstig, dan kan het uiteraard al wat vroeger. De afgelopen jaren gaan ze hier altijd begin mei de grond in. En vooralsnog heb ik geen problemen gehad. Wordt het dan toch nog een nacht flirten met het vriespunt, dan bescherm ik ze extra met een vlies of vriesdoek of enkele omgekeerde bloempotten.

WEES GEDULDIG

Het is niet ongevoen dat je planten een week, soms twee weken, niet groeien wanneer ze in de grond zitten. Het duurt altijd een tijdje voor de planten zich aanpassen aan hun nieuwe groeiomgeving. En dat gaat vaak gepaard met een tijdelijke groeistop. Maak je niet ongerust, ze zullen uiteindelijk sneller groeien dan je ze kunt bijhouden.

